

Zpráva Nejvyššího soudu SSR ze dne 20.12.1972, sp. zn. Cpj 63/72, ECLI:CZ:NS:1972:CPJ.63.1972.1

Číslo: 18/1974

Právní věta: K niektorým otázkam preskúmania rozhodnutí o uložení kárných opatření

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 20.12.1972

Spisová značka: Cpj 63/72

Číslo rozhodnutí: 18

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Zpráva

Hesla: Odpovědnost kárná, Pracovní kázeň, Přezkum správních rozhodnutí, Řízení před soudem

Předpisy: 65/1965 Sb. § 77 ods. 1

§ 207 ods. 2 99/1963 Sb. § 244

§ 245

§ 250

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 18/1974 sb. rozh.

(Částečně nepoužitelné viz judikát 44/1980 SbRc.)

K niektorým otázkam preskúmania rozhodnutí o uložení kárných opatření

(Zo správy o výsledkoch prieskumu rozhodovania súdov Slovenskej socialistickej republiky, prejednanej a schválenej občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu SSR 20. 12. 1972, [Cpj 63/72](#))

Preskúmavanie rozhodnutí o uložení kárného opatrenia je za súčasnej právnej úpravy osobitným druhom pracovných sporov. Zatiaľ čo predmetom bežných pracovných sporov je stretnutie rozdielných právnych názorov účastníkov na existenciu či neexistenciu ich pracovnoprávneho vzťahu alebo z neho vyplývajúceho určitého práva či povinnosti, predmetom posúdenia pri preskúmaní rozhodnutia o uložení kárného opatrenia je zákonnosť už vydaného rozhodnutia, ktorým sa realizovalo oprávnenie organizácie postihovať závažné alebo opakované porušenie pracovnej disciplíny, a zabezpečovať tak túto disciplínu pracovníkov. Z tejto osobitosti vyplývajú pre súdne konanie určité procesné rozdiely:

1/ Zákonník práce v druhej hlave druhej časti, v ktorej upravuje otázky pracovnej disciplíny a pracovného poriadku, uvádza celú škálu prostriedkov výchovného pôsobenia na pracovníkov a prispôsobuje tomu i právomoc pri preskúmvaní uložených opatrení. Ak sa dopustí pracovník menej závažného porušenia pracovnej disciplíny, je vedúci pracovník povinný mu to vytknúť a poučiť ho o nesprávnosti jeho konania, prípadne požiadať aj orgán spoločenskej organizácie, aby toto porušenie pracovnej disciplíny s pracovníkom prerokoval. V týchto prípadoch sa rozhodnutie o výchovnom prostriedku nevydáva.

Pri závažnom alebo opätovnom porušení pracovnej disciplíny možno pracovníkovi uložiť niektoré z kárnych opatrení, uvedených v ustanovení § 77 ods. 1 Zák. práce.

Pokiaľ sa uloží kárne opatrenie pokarhaním (§ 77 ods. 1 písm. a/ Zák. práce), preskúvanie takého rozhodnutia nepodlieha súdnej právomoci. Pracovník môže síce proti rozhodnutiu, ktorým bolo uložené pokarhanie, podať do 15 dní odo dňa jeho doručenia námietky organizácii, ktorej pracovník kárne opatrenie uložil, avšak o týchto námietkach sa rozhoduje iba v rámci organizácie (§ 81 ods. 1 Zák. práce). Súdne konanie treba v takých prípadoch podľa ustanovení § 244 ods. 1 a § 104 ods. 1 O. s. p. zastaviť a po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania vec postúpiť organizácii, ktorej pracovník kárne opatrenie uložil.

Ak pracovník nesúhlasí s rozhodnutím, ktorým sa mu uložilo niektoré z kárnych opatrení uvedených v ustanovení § 77 ods. 1 písm. b/ až d/ Zák. práce, môže do 15 dní od jeho doručenia podať návrh na jeho zrušenie (§ 81 ods. 2 Zák. práce). V týchto prípadoch je daná právomoc súdu na preskúvanie rozhodnutia, pokiaľ bol spor pred podaním návrhu na súde prejednaný komisiou pre pracovné spory. Podľa ustanovenia § 207 ods. 2 Zák. práce je totiž spor o návrhu na zrušenie rozhodnutia o uložení kárneho opatrenia jedným z prípadov, keď je prejednanie v komisii pre pracovné spory obligatórne. To neplatí, ak komisia nebola v organizácii zriadená alebo ak počet jej členov klesol na menej ako sedem. V ostatných prípadoch je právomoc súdu daná, ak niektorý z účastníkov konania podá do 15 dní od doručenia písomného rozhodnutia komisie návrh súdu, aby o spore rozhodol, alebo vtedy, ak do 30 dní od podania návrhu komisia pre pracovné spory rozhodnutie nevydala a niektorý z účastníkov navrhol, aby spor bol postúpený súdu.

Napr. správne rozhodol Okresný súd v Trnave vo veciach sp. zn. 7 C 304/70 a sp. zn. 11 C 699/70, keď konanie podľa ustanovenia § 104 O. s. p. zastavil a po právoplatnosti uznesenia postúpil vec príslušnej komisii pre pracovné spory.

Účastníkmi konania o preskúvanie rozhodnutia o uložení kárneho opatrenia je organizácia, ktorej pracovník kárne opatrenie uložil, a pracovník, ktorému sa kárne opatrenie uložilo (§ 81 ods. 3 Zák. práce).

Zo skutočnosti, že pri preskúmvaní rozhodnutia o uložení kárneho opatrenia sa nerozhoduje o spornom nároku medzi účastníkmi, ale že ide vlastne o osobitný druh konania, sledujúceho kontrolu zákonnosti preskúmvaného rozhodnutia, ako aj zo zákonom vymedzeného rozsahu oprávnenia, ktorý dovoľuje preskúmvajúcemu orgánu rozhodnutie o uložení kárneho opatrenia alebo potvrdiť alebo zrušiť (§ 81 ods. 3 Zák. práce), vyplýva, že v konaní treba postupovať podľa ustanovení § 244 a nasl. O. s. p. Tento záver podporuje nielen zákonná terminológia (uloženie kárneho opatrenia a jeho preskúvanie), ale celý spôsob úpravy (porov. už spomenuté vymedzenie možnosti orgánu, ktorý rozhodnutie preskúma, ako aj ustanovenie o viazanosti vedúceho organizácie právnym názorom orgánu, ktorý rozhodnutie preskúmal v zmysle ustanovenia § 81 ods. 4 Zák. práce).

Použitím ustanovení § 244 a nasl. O. s. p. v konaní o preskúvanie rozhodnutí o uložení kárneho opatrenia je potom daná jednak pôsobnosť okresných súdov (§ 245 O. s. p.), jednak obmedzenie súdneho konania na konanie len na súde prvého stupňa (§ 250 O. s. p.). 1) V ustanovení § 249 ods. 1

O. s. p. je upravená i forma rozhodnutia o preskúmaní rozhodnutí, ktorými bolo uložené kárne opatrenie; súd rozhoduje uznesením.

Uvedené procesné ustanovenia sa v prevažnej miere v súdnej praxi dodržujú, predsa sa však vyskytujú ešte nedostatky. Napr. v niektorých uzneseniach okresných súdov boli účastníci nesprávne poučovaní o možnosti odvolania proti uzneseniu súdu v tomto konaní a v niektorých veciach súdy rozhodovali rozsudkom namiesto uznesením. Boli zistené i také pochybenia, že si súdy neuvedomili, že vzťah medzi komisiou pre pracovné spory a súdom nie je vzťahom podriadenosti, pokiaľ potvrdzovali alebo zrušovali rozhodnutia komisií a nie rozhodnutia o uložení kárneho

Konanie vo veci preskúmania rozhodnutia o uložení kárneho opatrenia je vecne oslobodené od súdnych poplatkov (§ 11 ods. 1 písm. j/ zákona č. 116/1966 Zb.).

Odvolaie konanie je v týchto veciach vylúčené i proti vedľajším výrokom rozhodnutia (napr. o trovách konania a pod.).

Nesprávne preto rozhodol Krajský súd v Bratislave pod sp. zn. 15 Co 230/70, pokiaľ potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa náhrady trov konania.

Iná je však otázka pri eventuálnom spojení návrhu na zrušenie rozhodnutia o uložení kárneho opatrenia so žalobou o vrátenie medzičasom zrazených prémieí. Pokiaľ nedôjde k vylúčeniu žaloby na samostatné konanie, treba odvolanie proti výroku rozhodnutia o tejto žalobe pripustiť a v odvolacom konaní rozhodnutie vo veci preskúmať (rozsudok Najvyššieho súdu SSR [4 Cz 8/71](#)).

2/ Podľa ustanovenia § 77 ods. 1 Zák. práce možno pracovníkovi uložiť kárne opatrenie ako výchovný prostriedok pri závažnom alebo opätovnom porušení pracovnej disciplíny. Menej závažné porušenie pracovnej disciplíny treba pracovníkovi podľa ustanovenia § 76 ods. 2 Zák. práce vytknúť. Z vykonaného prieskumu nevyplýva, že by sa súdy otázkou intenzity porušenia pracovnej disciplíny osobitne zaoberali; v tomto smere po väčšine preberajú hodnotenie vedúceho pracovníka organizácie.

Za závažné porušenie pracovnej disciplíny považovali súdy neospravedlnenú absenciu pracovníkov, vykonávanie prác pracovníkov pre seba a pre iné osoby v pracovnom čase, nepovolené použitie dopravných prostriedkov organizácie na súkromné cesty, opilstvo, majetkové a morálne delikty na pracovisku, ublíženie na zdraví, nerešpektovanie príkazov nadriadených, urážky (pokiaľ pritom šlo o porušenie zásad socialistického spolunažívania) a pod.

Vo veci sp. zn. 20 C 230/70 Mestského súdu v Bratislave išlo napr. o zneužitie podnikovej pečiatky, alebo vo veci sp. zn. 7 C 387/70 Okresného súdu v Nitre o svojvoľný presun stavebných prác do iného okresu. Ako príklad opätovného porušenia pracovnej disciplíny možno uviesť opakovaný predaj vlastného vína pracovníka v podniku pohostinstva socialistickej organizácie (sp. zn. 8 C 37/71 Mestského súdu v Bratislave).

Podľa správ krajských súdov v Banskej Bystrici a v Košiciach sa súdy v dôvodoch rozhodnutí dostatočne nezaoberajú posúdením splnenia podmienok pre uloženie kárneho opatrenia. Spravidla sa konštatuje iba skutkový stav, ale s problematikou závažnosti konania pracovníka sa súd potom už nezaoberá. I keď je inak nepochybné, že kárne opatrenie možno uložiť iba za zavinené porušenie pracovnej disciplíny, treba posudzovaniu subjektívnej stránky konania pracovníka venovať vždy náležitú pozornosť.

Ťažiskom pri posudzovaní veci bolo obyčajne iba závadne správanie pracovníka; zriadkakedy sa prihliadalo i na stav pracovnej disciplíny v organizácii, na politickú situáciu, na úsilie organizácie o konsolidáciu pomerov a pod. Rozhodnutia súdov potom vyznievajú málo presvedčivo a postrádajú

predpoklady účinného výchovného pôsobenia.

Napr. Okresný súd v Michalovciach vo veci sp. zn. 7 C 521/71 považoval za závažné porušenie pracovnej disciplíny aj to, keď sa včas nevykonala obmena tovaru po uplynutí garančnej lehoty, avšak nesprávne vo veci sp. zn. 6 C 1022/70 nepovažoval za závažné porušenie pracovnej disciplíny konanie vodiča autobusu ČSAD, ktorý inkasoval peniaze od cestujúcich a nevydal im cestovné lístky.

V otázke skúmania primeranosti kárneho opatrenia súdy prevažne správne túto primeranosť preskúmavajú. Treba však prihliadať k celkovému stavu pracovnej disciplíny v organizácii.

Podľa ustanovenia § 78 ods. 1 Zák. práce kárne opatrenie ukladá vedúci organizácie alebo iný ním splnomocnený vedúci pracovník. Vedúcemu organizácie a jeho zástupcovi ukladá kárne opatrenie vedúci orgánu, ktorý je organizácii bezprostredne nadriadený, alebo iný ním splnomocnený vedúci pracovník tohto orgánu (§ 78 ods. 2 Zák. práce).

Okresný súd v Trenčíne vo veci sp. zn. 12 C 220/70 správne zrušil rozhodnutie o uložení kárneho opatrenia s odôvodnením, že navrhovateľ bol zástupcom vedúceho, a preto bolo treba postupovať pri jeho kárnom postihu podľa ustanovenia § 78 ods. 2 Zák. práce.

Nesprávne postupoval Okresný súd v Senici, keď ponechal bez povšimnutia, že kárne opatrenie uložila kárna komisia podniku. Mestský súd v Košiciach vo veci sp. zn. 17 C 95/70 potvrdil aj rozhodnutie o uložení kárneho opatrenia vydané štvorčlennou komisiou (porov. k tomu rozhodnutie uverejnené pod č. 46/1971 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk).

Kárne opatrenie sa môže uložiť len do jedného mesiaca odo dňa, keď sa o porušení pracovnej disciplíny organizácia dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď pracovník pracovnú disciplínu porušil (§ 79 ods. 1 Zák. práce). Ide o prekluzívne lehoty (§ 261 ods. 2 Zák. práce); preto právo organizácie pracovníka kárne postihnúť zaniká pre neuplatnenie v stanovenej lehote. Súdy skúmajú včasnosť kárneho postihu z úradnej povinnosti a často dochádza k zrušeniu rozhodnutia o uložení kárneho opatrenia práve z dôvodu prekluzie.

Problematiky ustanovenia § 80 ods. 2 zák. práce, podľa ktorého kárne opatrenie nemožno uložiť za porušenie pracovnej disciplíny, ak sa pracovníkovi za túto činnosť uložilo iné opatrenie alebo ak bol za ňu trestaný, sa týkali tiež niektoré súdne rozhodnutia.

Okresný súd v Spišskej Novej Vsi vo veci sp. zn. 2 C 1571/70 nesprávne zrušil rozhodnutie o uložení kárneho opatrenia s odôvodnením, že neospravedlnená neprítomnosť pracovníka v práci sa mala riešiť podľa ustanovenia § 16 ods. 2 vládneho nariadenia č. 66/1965 Zb. v znení nariadenia vlády ČSSR č. 60/1970 Zb. Tu zo strany organizácie vôbec nešlo o dvojnásobné potrestanie; krátenie dovolenky pri neospravedlnenej neprítomnosti pracovníka v práci nie je opatrenie, ktoré by podľa ustanovenia § 80 ods. 2 Zák. práce bránilo uloženiu kárneho opatrenia.

Iným opatrením v zmysle ustanovenia § 80 ods. 2 Zák. práce nie je náhrada škody ani krátenie prémie podľa prémiového poriadku (k tomu porov. aj rozhodnutie uverejnené pod č. 45/1971 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk).

Dvojnásobným a preto neprípustným postihom je uloženie dvoch kárnych opatrení za ten istý skutok; vyplýva to z ustanovenia § 77 ods. 1 Zák. práce.

Chyby postupu pri ukladaní kárnych opatrení súdy často samy naprávajú a najmä doplňujú skutkové zistenie, ak toto doplnenie nie je v neprimerane veľkom rozsahu.

Ak kárny orgán nevenoval náležitú pozornosť prevereniu obrany pracovníka, treba to z hľadiska

ustanovenia § 78 ods. 3 Zák. práce považovať za vážne porušenie zákona zo strany vedúceho pracovníka organizácie. Povinnosťou súdov je takéto nedostatky neprehliadať a plne uplatňovať v konaní pred súdom zásadu materiálnej pravdy (§ 6 a § 120 ods. 1 O. s. p.).

Podľa ustanovenia § 82 ods. 6 Zák. práce možno v osobitných disciplinárnych poriadkoch pre pracovníkov v doprave ustanoviť ako ďalšie kárne opatrenia zníženie osobnej hodnosti a prevedenie na iné práce až na dobu jedného roka. Pri posudzovaní porušenia pracovnej disciplíny súdy musia k týmto disciplinárnym poriadkom prihliadať. Ide napr. o disciplinárne poriadky pre pracovníkov organizácií železničnej dopravy, čs. civilného letectva a vodnej dopravy. 2)

1) Úplné znenie Občianskeho súdneho poriadku so zmenami a doplnkami bolo vyhlásené pod č. 162/1973 Zb.

2) Porov. oznámenie o vydaní všeobecných právnych predpisov v čiaske 17/1973 Zb.